

**NY POLITISK KURS FOR
LOKALSAMFUNNET.**

**BUDSJETT
FOR HALDEN KOMMUNE**

2023

VEDLEGG TIL BUDSJETTET

Pensjonistpartiets prioriteringer budsjett 2023

- Politisk nivå må ha et opplegg for eldreomsorgen i kommunen som medfører at alle får de tjenester de har krav på etter lov, regler og forskrifter.
- Kampen mot fattigdommen i kommunen må få topprioritert. Den må stoppes.
- Innbyggerne i kommunen må føle en trygghet for at politikken som føres ivaretar den enkeltes behov gjennom politisk handling.

Det er fra administrasjonen opplyst at kommunen «omsorgsbæreevne» ble nådd i 2020. Det blir ikke hensyntatt fra politisk nivå da investeringene som foretas går langt utover det som er forsvarlig.

Hva er grunnlaget for problemene i kommunen?

1. Ikke realistiske budsjetter de siste 6 – 8 årene.
2. Slutt på at «gullkortet» blir brukt av sentrale politiske myndigheter som innebærer reduserte overføringer.
3. Iverksatte store investeringer det ikke er økonomisk og driftsmessig dekning for i kommunen.
4. Politisk nivå har ikke medvirket til at det har blitt vekst og utvikling i kommunen.

Det er gjennom flere år foretatt en «sminking» av driftsresultatene i kommunen slik at den økonomiske virkeligheten ikke har kommet frem. Kommunen har operert med kortsiktige gevinster i økonomisk sammenheng.

Hva kan omdisponeres for å trygge velferdstilbudene?

1. Hele premieavviket på ca. 443 millioner skal inndekkes i driftsregnskapene i 2022 istedenfor å ta kostnadene over 7 år. Det skjer når regnskapet for 2022 blir behandlet i kommunestyret i juni 2023.
2. HKP har ett premiefond på ca. 312 millioner samt at det er tilleggsavsetning i driftsregnskapet på ca. 145 millioner. Det siste som er nevnt er tilgjengelig for overføring til premiefondet dersom medlemsforetakene skulle trenge det. Det må vurderes politisk nå. Det er flere regnskapsmessige alternativer i den sammenheng.
3. Nevnte disponeringer vil medføre at den løpende driften vil få frigjort ca. 84 millioner pr år i 7 år.

Kommunen vil fortsatt ha tilgjengelige fond på ca. 338 millioner ved utgangen av 2022.
--

Hva trengs av økonomiske midler i 2023?

Ønskede styrkninger i kommunen innenfor:

- Undervisning + 28 millioner
- Helse og mestring + 35 millioner
- Teknisk–omlegging av drift - 15 millioner
- Sentral administrasjon (Nav) + 15 millioner

Sum + 63 millioner

Hva er disponibelt av økonomiske midler:

- Premiefondet 312 millioner
- Tilleggsavsetninger-HKP 79 millioner
- Bruk av disposisjonsfond 0 millioner
- Utsettelse av prosjekter (Teknisk) 8 millioner
- Økte inntekter (Teknisk) 20 millioner
- Diverse 24 millioner

Sum 443 millioner

Premieavviket blir med dette avviklet og diverse budsjettmessige tiltak iverksettes. Noe som medfører at driftsbudsjettene kan tilføres ca. 84 millioner kroner. Kommunedirektørens forslag til innsparinger gjennomføres ikke.

Premiefondet til kommunen.

- Premiefondet er et fond som står til Halden kommunes disposisjon og beslutning om bruk fattes av kommunen. Premiefondet kan brukes som et alternativt betalingsmiddel og ikke dekke uforutsette utgifter.
- Problemet i kommunen er at tilført premieavvik fylles raskere på fra toppen enn det som blir amortisert i bunnen, slik at akkumulert premieavvik bare vokser. Det har vært en betydelig vekst de senere år.

1. Bokført premie

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Premieavvik	248.887.151	214.608.193	234.643.642	272.352.673	287.694.113	364.198.136	389.071.363
Aga av premieavvik	35.093.086	30.259.754	34.412.860	38.401.725	40.564.871	51.351.937	54.469.991
Premieavvik ink aga	283.980.237	244.867.947	269.056.502	310.754.398	328.258.984	415.550.073	443.541.354

Spørsmål stilt fra PP til administrasjonen i forbindelse med budsjett 2023.

Det er tidligere opplyst at det i henhold til vedtatt budsjett så vil premieavviket øke med ca: 28 mkr. i 2022. Hva er premieaviket budsjettet med i 2023? Det er tidligere opplyst at det ikke er anledning til å lånefinansiere premieaviket. Er det nå innarbeidet de 60 mkr. som skal utgiftsføres i det framlagte budsjettforslaget for 2023 i driftsbudsjettet? Det er tidligere redegjort over flere sider hva som er plusser og minuser når det gjelder premieavikets utvikling. Det er ikke nødvendig å gjenta det forholdet. Det er opplyst tidligere at premieaviket ink. aga var i 2020 ca: 328, 2021 ca: 415 og budsjett 2022 ca: 443. Dette ble opplyst fra økonomiavdelingen 29.03 2022 når økonomiplan for 2023 - 2026 var under arbeide.

Svar:

*Premieavviket i 2023 er budsjettet med om lag 98 mkr.
Amortiseringen av tidligere års premieavvik er budsjettet med om lag 84 mkr. Dersom ingen endringer skjer i løpet av året vil netto premieavvik øke med 14 mkr i 2023.*

Det skal samtidig gjøres oppmerksom på at bruk/ikke-bruk av premiefond kan endre disse verdiene

Spørsmål fra PP i forbindelse med Økonomiplan 2023 - 2026

Oppfølgingsspørsmål:

Kommunen har et betydelig netto premieavik knyttet til pensjoner på 415,5 mill. ved utgangen av 2021. Dette er utførte utbetalinger knyttet til pensjon som foreløpig ikke er resultatført (i samsvar med gjeldene regelverk). For 2021 så økte premieaviket med 88,2 mill. Hvor ble disse pengene hentet fra? Ble de hentet fra kommunens likviditetsbeholdning?
(del av svaret)

Dersom premieavviket er en regnskapsmessig størrelse større eller lik fordringen medfører det ingen fremtidig innbetaling. Fordringen «sminker» driftsresultatet, noe som kan betraktes som en kortsiktig gevinst. Tidligere års premieavvik skal amortiseres/avskrives over tid (nå 7 år) og dette gir en langsiktig økning av den totale pensjonskostnaden. Problemet er at tilført premieavvik fylles raskere på fra toppen enn det som amortiseres i bunnen, slik at akkumulert premieavvik vokser. Veksten i premien har vært betydelig de siste årene, pga. lavere beregningsrenter, nye dødelighetstariffer og enkelte år med høye reguleringspremier. Samtidig har det vært mindre strenge krav til fastsettelse av forutsetninger for beregning av pensjonskostnad pga. treghet i hvor mye forutsetningene kan endre seg fra år til år. Det er et rundskriv fra KRD med et forholdstall som bestemmer lønnsveksten. KRD har i samråd pensjonstilbydere (med KLP i spissen) satt diskonteringsrenten.

Spørsmål fra PP i forbindelse med budsjett for 2022.

37. Premiefondet er HKP's fond og skal anvendes til å dekke utgifter når det oppstår en situasjon om det blir behov for det. Det har vært administrasjons oppfatning tidligere. Er dette endret nå?

Svar:

Premiefondet er et fond som står til Halden kommunes disposisjon og beslutninger om bruk fattes av kommunen. Premiefondet kan kun brukes som et alternativt betalingsmiddel og ikke for å dekke uforutsette utgifter. Kommunestyret har tidligere behandlet en sak om bruk av premiefond Ref. PS2020/42 KS 16.04.20

Lov om forsikringsvirksomhet (forsikringsvirksomhetsloven)

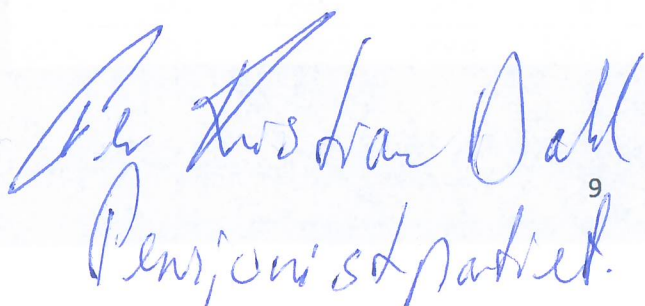
Kapittel 4. Kommunale pensjonsordninger

§ 4-14. Overskudd

Overskudd tilført pensjonsordningen skal godskrives forsikringstakeren og overføres til pensjonsordningens premiefond.

Overskudd på premiereserve knyttet til pensjon under utbetaling eller knyttet til oppsatt pensjonsrettighet til fratrådt arbeidstaker skal likevel tilføres premiereserven dersom pensjonsytelsen eller pensjonsrettigheten ikke blir regulert i samsvar med årlig endring av grunnbeløpet i folketrygden.

0 Endret ved [lov 10 apr 2015 nr. 17](#) (ikr. 1 jan 2016 iflg. [res. 10 apr 2015 nr. 350](#)), tidligere § 10-14

Pensjonsordningen

Vedlegg -

NØKKELTALL

	2021	2020	2019	2018	2017
Nøkkeltall fra driftsregnskapet:					
Premieinntekter	202 298	129 302	152 215	139 009	118 529
Utbetalte pensjoner	83 148	75 354	73 758	67 750	64 318
Forsikringstekniske avsetninger	139 786	-67 811	93 478	76 033	89 248
Driftskostnader	13 242	12 352	7 166	8 308	7 777
Årsresultat	13 245	15 654	18 483	16 817	998
Renteresultat	78 919	65 421	39 689	29 872	64 021
Risikoresultat	5 056	-885	9 585	18 943	-12 855
Disponert til/fra tilleggsavsetninger	78 871	20 000	5 000	5 105	20 000
Disponert til/fra RUF	2 576	47	35	35	-11 250
Nøkkeltall fra balansen:					
Egenkapital	224 322	209 353	191 908	171 727	154 125
Premiereserve	1 863 323	1 723 527	1 791 349	1 697 871	1 621 837
Tilleggsavsetninger	143 871	65 000	45 000	40 000	34 895
Kursreguleringsfond	648 516	516 918	430 567	277 754	325 082
Premiefond	311 960	320 155	123 081	84 518	44 098
Risikoutjevsningsfond	3 443	867	820	785	750
Forvaltningskapital	3 201 781	2 842 586	2 588 826	2 279 326	2 186 246
Forholdstall:					
Driftskostnader i % av forvaltningskapital	0,41 %	0,43 %	0,28 %	0,36 %	0,36 %
Avkastning:					
Bokført avkastning	5,44 %	5,78 %	4,45 %	4,61 %	6,15 %
Verdijustert avkastning	9,36 %	8,28 %	11,03 %	1,61 %	8,21 %
Solvensmarginalkapital	297 979	241 420	214 659	191 404	171 948
Solvensakapitaldekning	162 %	137 %	139 %	145 %	N/A
Pensjonister:					
Alderspensjon	1 114	1 055	1 133	1 070	960
Ektefellepensjon	135	132	145	144	146
Barnepensjon	8	8	3	3	6
Uførepensjon	347	353	377	370	368
Sum pensjonister	1 604	1 548	1 658	1 587	1 480
Medlemmer:					
Aktive medlemmer	2 444	2 129	2 127	2 067	2 190
Oppsatte medlemmer	3 986	3 786	3 465	3 254	2 815
Aktive/oppsatte i alt	6 430	5 915	5 592	5 321	5 005

ÅRSBERETNING 2021

Halden kommunale pensjonskasse (HKP) ble opprettet i 1920 av Halden kommune. Pensjonskassen driver sin virksomhet i lokaler i Kongens Brygge 3 i Halden (Tollboden).

Pensjonskassen er en selvstendig juridisk enhet med egen regnskapsføring. Virksomheten er forankret i det samme lov- og forskriftsverk som gjelder for finans- og forsikringsbransjen for øvrig. Styret er pensjonskassens øverste organ. Pensjonskassens midler holdes atskilt fra kommunens midler, og pensjonskassens formue eller inntekt kan ikke disponeres av forsikringstakerne.

Pensjonskassens formål er å yte pensjoner til medlemmer og andre pensjonsberettigede i henhold til bestemmelsene i sentral generell særavtale om pensjonsordninger (SGS 2020) som forhandlingspartene i kommunal sektor opprettet med virkning fra 1.1.2020. Målsetningen er at medlemsforetakene og deres arbeidstakere og pensjonister skal oppleve Halden kommunale pensjonskasse som den beste leverandøren av offentlig tjenstepensjon. Dette oppnås gjennom god kapitalforvaltning, god medlemsservice, lokal tilstedeværelse og effektiv administrasjon. Pensjonsforpliktelsene skal finansieres på en slik måte at arbeidsgivers tilskudd til pensjonsordningen over tid blir lavest mulig.

INNLEDNING

Kommunal tjenstepensjon er et homogent produkt i den betydning at det ikke har noe å si for medlemmets utbetaling om pensjonen forvaltes i en pensjonskasse eller i et livsselskap. Likevel er markedet preget av sterk konkurranse mellom disse to organisasjonsformene. Konkurransen går i hovedsak på avkastning; den leverandøren som har høyest avkastning kan levere det pensjonsproduktet med lavest pris. Det er derfor veldig viktig for Halden kommunale pensjonskasse å ha gode resultater innenfor kapitalforvaltningsområdet.

HKP jobber konkret med mål om at det enkelte medlem skal oppleve best mulig tilgjengelighet og best mulig service i møte med pensjonskassen. 2021 var preget av koronapandemien. De ansatte har lagt ned en betydelig innsats i møte med medlemmene under forhold med delvis nedstengning av pensjonskassens kontorer, og har vist stor evne til fleksibilitet og tilpasningsevne under pandemien.

Avkastningen på 9,4 % er svært konkurransedyktig sammenlignet med andre pensjonskasser og særlig sammenlignet med livsselskaper vi konkurrerer mot. Resultatene både i fjor, men også over tid, posisjonerer Halden kommunale pensjonskasse helt i tet som en meget

konkurransedyktig pensjonsordning sammenlignet med andre leverandører av offentlig tjenstepensjon.

HKP har gjennom mange år bygget opp og gradvis styrket soliditeten i pensjonskassen. Soliditeten har vært viktig for at pensjonskassen har kunnet investere som den har gjort og for de resultatene den nå leverer. En sterk buffer gjør at pensjonsmidlene kan investeres med en høy andel aksjer og eiendom, og det gir gode resultater sammenlignet med konkurrenter med svakere bufferkapital.

Halden kommunale pensjonskasse prioriterer lang-siktig verdiskaping og forutsigbarhet og det vises tydelig i resultatene for 2021.

I desember 2021 ble det vedtatt at et nytt bufferfond skal erstatte kursreguleringsfondet og tilleggsavsetninger i kommunale pensjonsordninger fra 1. januar 2022. I tillegg blir det åpnet for å overføre fra bufferfondet til premiefond når det er behov for det, uavhengig av når midlene ble tilført bufferfondet. Det betyr at det blir mindre viktig å fordele årets resultat mellom premiefond og tilleggsavsetninger enn det var tidligere, fordi en overføring til tilleggsavsetninger ikke kunne gjøres om i senere år.

Premiefondet til medlemsforetakene i Halden kommunale pensjonskasse er på 312 millioner kroner ved utgangen av 2021. Det betyr at medlemsforetakene har mye tilgjengelige midler til å dekke framtidig premie. Styret har derfor besluttet å tildele hele avkastningsresultat i 2021 på 78,9 millioner kroner til tilleggsavsetninger. Det øker pensjonskassens soliditet vesentlig, og siden tilleggsavsetninger blir konvertert til bufferfond fra og med 1. januar 2022 vil midlene fortsatt være tilgjengelige for overføring til premiefond dersom medlemsforetakene skulle trenge det i årene som kommer.

STYRET

Pensjonskassen ledes av et styre på fem medlemmer med personlige varamedlemmer. Tre medlemmer er oppnevnt av kommunestyret, hvorav en er uavhengig av pensjonsordningen, og to medlemmer er valgt blant pensjonskassens medlemmer (utpekt av arbeidstakerorganisasjonene i henhold til hovedavtalen i kommunal sektor).

Styrets sammensetning ved utgangen av 2021 var slik:

1. Otto Gøperød (leder)
2. Elin Cathrine Hagen (nestleder)
3. Paul Kristiansen
4. Sara Bruvoll
5. Espen Sørås

Personlige vararepresentanter for medlemmene er:

1. Endré Stephensen
2. Erlend Sand Aas
3. Helge B. Bangsmoen
4. Sidsel Marie Schade
5. Annveig Lydia Stene

Styret i Halden kommunale pensjonskasse oppnevnes og velges for en periode tilsvarende en kommunestyreperiode. Det sittende styret ble oppnevnt/ valgt vinteren 2020. Styret har et selvstendig ansvar for å lede pensjonskassens virksomhet, og skal påse at pensjonskassens og medlemmenes interesser blir ivaretatt på en forsvarlig måte.

I løpet av 2021 ble det avholdt seks styremøter og behandlet 44 saker.

Det er ikke tegnet forsikring for styrets medlemmer og daglig leder for deres mulige ansvar overfor foretaket og tredjepersoner.

Disse kommunale og tilknyttede virksomhetene har sin tjenestepensjonsordning i HKP:

- Halden kommune
- Kirkelig Fellesråd i Halden
- Halden kommunale pensjonskasse

Pensjonskassen står under tilsyn av, og har konsesjon fra Finanstilsynet.

ADMINISTRASJON

Administrasjonen består av fire årsverk:

- adm. leder Eivind Borring Hansen
- rådgiver Tove Tafjord
- rådgiver Per Erik Koren
- rådgiver Jørgen Eliassen

Alle ansatte har pensjonsordning gjennom pensjonskassen. Arbeidsmiljøet i pensjonskassen er godt og virksomheten forurensrer det ytre miljø i ubetydelig grad.

Pensjonskassens revisor er statsautorisert revisor Jørn Løken fra BDO AS.

Gabler AS leverer aktuærtjenester til pensjonskassen.

Halden kommunale pensjonskasse er omfattet av avtale om overføring av pensjonsrettigheter mellom offentlige pensjonsordninger, Overføringsavtalen. Dette sikrer arbeidstakere med opptjening i flere offentlige pensjonsordninger pensjonsytelser som om de hadde all opptjening i en pensjonsordning.

Pensjonskassen har driftsavtaler med:

Grieg Investor AS	Investeringsrådgivning, rapportering og uavhengig kontroll av forvaltningen
Lindorff AS	Forvaltning og depot av utlån til medlemmer
HMS Legen Geir Riise	Rådgivende lege i saker om brutto uførepensjon
Gabler AS	Programvaren Kompas – fagsystem for behandling av medlemsdata og beregning av pensjonsytelser
Amstrat AS	Forvaltning av fast eiendom

HKP er også medlem i Pensjonskasseforeningen, en interesseorganisasjon for private og offentlige pensjonskasser. Foreningen er høringsinstans for endringsforslag innenfor finans og pensjon, og tilbyr medlemmene kurs, samlinger og faglig veiledning.

HKP er også eier av underliggende datterselskap gjennom det heleide selskapet HKP Eiendom Holding AS. Virksomheten i selskapet er knyttet til investering i og utleie av eiendom. Det er satt opp konsernregnskap for HKP og HKP Eiendom Holding AS. HKP Eiendom Holding AS gikk med et overskudd på 28,3 millioner kroner etter skattekostnader i 2021.

KAPITALFORVALTNING

Formålet med kapitalforvaltningen er å oppnå lavest mulig pensjonskostnad for medlemsforetakene over tid. Dette oppnås gjennom en forvaltning som maksimerer langsiktig avkastning, hensyntatt avkastningsgaranti og risiko for at pensjonskassen kan havne i en situasjon hvor den ikke tilfredsstiller lovpålagte solvens- og kapitaldekningskrav.

Styret har utarbeidet strategi og retningslinjer for kapitalforvaltningen. Strategien blir revurdert minst en gang i året, forrige gang i september 2021.

Ansvarsfordelingen i kapitalforvaltningen er som følger:

- Styret beslutter kapitalforvaltningsstrategi
- Administrasjonen utøver strategien
- Ekstern uavhengig rådgiver bistår med råd i utøvelsen av forvaltningen og utarbeider rapporter til styret og administrasjonen

I 2021 oppnådde pensjonskassen en verdjustert avkastning på 9,36 % og en bokført avkastning på 5,44 % i kollektivporteføljen. Egenkapitalen oppnådde en avkastning på 4,96 %.

Fjoråret ble nok et år med mye fokus på Covid-19 og konsekvensene av tiltakene for å bekjempe pandemien. Til tross for dette var det også et meget godt år for aksjemarkedene, mye på grunn av god lønnsomhet i selskapene i tillegg til at gjenåpning av samfunnet hadde positiv effekt.